

ОСТРВО ЗАБРАЊЕНИХ ОГЛЕДАЛА

Спиналонга је мало острво које се налази на североисточној страни Крита. Тешко је поверовати да је ово подручје, које се простире на само 8,5 хектара, некада било место великог бола, смрти и изгубљених нада

Острво Спиналонга познато је као колонија губаваца, где су болесници са Крита и из целе Грчке живели и умирали до 1957. године. Данас је ово позната туристичка локација и једно од најзначајнијих места за посету на Криту, највећем острву у Грчкој. Рута око острва дуга је око 1,5 км.

Како доћи до Спиналонге

Спиналонга се налази у заливу Мирабело, преко пута рибарског села Плака. Постоје три начина да дођете до острва, а најбржи и најјефтинији је бродом из

Плаке. Вожња траје 5-10 минута, карта кошта 10 евра по особи у оба правца, а поласци су отприлике на сваких 20 минута. Затим можете стићи из 5 км удаљеног градића Елоунде, рибарским чамцима који крећу на сваких 30 минута током лета и чија повратна вожња износи 12 евра. Трећи начин је из Агиоса Николаоса, трајектима или у оквиру организованих излета. Постоје две варијанте мини-крстарења у трајању од 4 сата сваког дана из луке Агиос Николаос. Једна са водичем укључује посету Спиналонги и купање у заливу Колокита, а друга купање и ручак на плажи Колокита, као и посету Спиналонги.

ИНФОРМАТОР ПРЕ ПУТА

- Носите удобну обућу, јер је стаза око острва каменита.
- Понесите наочаре за сунце, крем за сунчање, шешир, качкет или мараму да се заштитите од врелог сунца. Обично је на Спиналонги врло ветровито.
- Понесите са собом флашу воде. На улазу у тврђаву постоји мали кафић, али су цене мало веће.
- Забрањен је улазак у разрушене куће и зграде.
- С обзиром на то да се ради о археолошком налазишту, није дозвољено пушење и употреба алкохола.

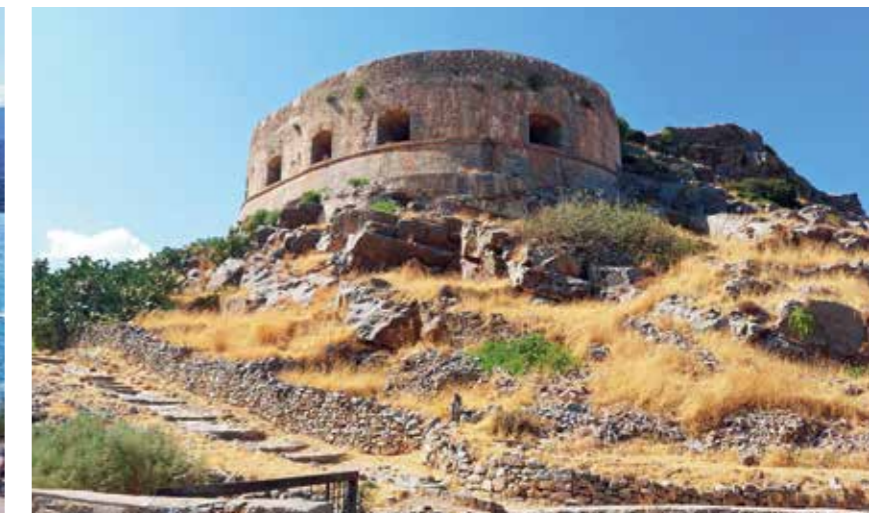
Неколико речи о историји

Историја Спиналонге сеже у давна времена, односно до минојског периода. Спиналонга је била веома важна за античку луку Олоус (или Олоунда), која данас представља модеран градић Елоунду на копну. У то време, Олоус је био моћан град-држава са храмом, луком и имао је своју валуту. Процват је доживео током римског и византијског доба, али га је уништио земљотрес 780. године нове ере. Град је потонуо и остао у рушевинама све док Млечани нису дошли у 15. веку. Иначе, првобитно име острва било је Калидон, али су га Млечани променили у Спиналонга, од италијанских речи *спина* што значи дугачак и *лонга* што значи трн).

Млечани су 1579. године саградили импресивну тврђаву како би заштитили Елоунда залив од пирата и Османлија, а такође су раздвојили и део полуострва и направили острво Спиналонгу. Због одличног природног положаја луке и плитке воде, Млечани су изградили солане и трговали сољу у Средоземљу.

Тврђава са бастионима и зидинама и даље изгледа импозантно, са уклесаним кипом лава као симболом Млетачке републике.

Млечани су дуго одолевали турским нападима, али Спиналонга је коначно пала под турску власт 1715. године током последњег турско-млетачког рата и тада је постала позната као дом за турске избеглице. Међутим, ово острвце познато је и по лепри, заразној болести која је променила многе животе на Криту и у Грчкој.

Колонија губаваца

Лепра или губа, хронична заразна болест која је владала на овом острву, позната је и као Хансенова болест, по норвешком лекару Г. А. Хансену, који је 1973. године открио изазивача ове болести, бактерију *Micobacterium lepra*. У ствари, симптоми губе могу се појавити у периоду од годину дана до двадесет година након инфекције. Болест погађа нерве, кожу, очи и нос, а обично блокира осећај бола и смањује покретљивост прстију. То је разлог због кога оболели од губе имају опекотине и разне озледе коже које доводе до бројних инфекција. Ова болест помиње се и у Библији, а вероватно се сећате чувеног филма *Бен Хур* и сцена са колонијом губаваца. Пошто није било лека за лепру, једини начин да се заустави њено ширење била је изолација болесника на места која су се звала лепрозаријуми.

Грчка влада је 1903. одлучила да у тврђави Спиналонга направи болницу за губавце. Било је то савршено место - острво је било близу због транспорта, а довољно далеко да изолује људе који су болесни. Први пацијенти били су са Крита, а затим су стизали и из других градова и области Грчке. Спиналонга је убрзо постала острво живих мртваца... Неки људи су веровали да је лепра божја казна за грех и да само грешници оболевају. Такође, било је срамота за породицу имати губавце међу својим члановима. На острву су постојала два улаза - први код мале шљунковите плаже преко којег су се допремали храна и потрештине, и други у виду тунела познатији као *Дантеова врата* или *Врата пакла* резервисан за лепрозне.

Живот на острву лепрозних

У почетку су губавци живели у пећинама, у веома лошим условима. Пошто није било лека за лепру, знали су да се не могу вратити својим породицама, већ да на острву морају остати чекајући своју смрт. Храна, лекари и медицинске сестре долазили су из Плаке малим чамцима.

Све се променило 1936. године када је Епамеинондас Ремоундакис, студент треће године права, дошао на Спиналонгу. Био је болестан, али је имао јаку вољу за животом, упркос томе што је изгубио и руку и вид. Епамеинондас је основао *Братство болесника Спиналонге* и захтевао је од државе боље услове за живот. Влада им је доделила одређене количине новца за куповину хране са копна, али цене су за губавце биле двоструко веће. Зато су они почели да праве мале баште у којима су гајили поврће и алоја веру за своје ране. Крчили су куће, садили дрвеће, саградили једини пут око острва и тако створили један потпуно нов свет, сличан животу који су имали раније. Занимљиво је да су огледала била забрањена ствар, јер нико није желео да види како изгледа.

Близу улаза налазила се трговачка улица са малим продавницама у кућама из османлијског периода у којима се данас налазе предмети из различитих периода - турске, млетачке и православне надгробне плоче, информативне табле са фотографијама, витрине са шприцевима и бочицама са морфијумом, керамика... Занимљиво је да је Спиналонга добила електрични генератор пре него што је Плака добила струју, те су губавци имали биоскопску салу, пекару, *кафенио*, берберницу и малу школу. У близини трговачке улице налази се стара Црква Светог Пантелејмона која датира из 1709. године. Губавци су је обновили и користили за молитве, венчања и крштења. О, да, воља за преживљавањем била је јача од болести! Неки од њих овде су се заљубили, венчали и добили децу. То је тек прича која слама срца и тера сузе на очи. Више од 150 здравих беба рођено је на Спиналонги, али нажалост, нису могле остати на острву. Одведене су у специјалну болницу у Атини и дате на усвајање. Ова деца никада нису видела своје праве родитеље.

Пошто није било пијаће воде, губавци су морали да чекају зиму како би сакупљали кишницу коју су чували у резервоарима. Данас су на острву видљиве рушевине великог воденог тунела који су изградили Млечани и који се протеже око целог острва. Око стазе можете видети рушевине кућа, а највећа међу њима била је болница.

Идући даље дошли смо до малог гробља на североистоку поред бастиона Донато. Године 2013. кости су похрањене у костурницу поред гробља и прекривене новом плочом. На гробљу се налази и посебна плоча у знак сећања на све оне који су живели, патили и умрли на Спиналонги. Делује помало чудно, али с овог места пружа се диван поглед на море и луку.

Крај ере лепрозних

Коначно су 1948. године пронађени први антибиотици и ефикасне терапије за лечење лепре. Спиналонга је званично затворена 25. 8. 1957. године. У међувремену су се многи

болесници опоравили и отишли кући, док су други који су умрли деформисани и у боловима сахрањени на острвском гробљу. Последњих двадесет пацијената пребачено је у Агија Варвару, атинску болницу за лепрозне 1957. године. Ипак, повратак острва у нормалан живот био је готово немогућ због многих ограничења и хигијенских услова.

Књига Викторије Хислоп

Пошто је Спиналонга затворена, грчка влада је уништила досијее о колонији губаваца, а преживели нису желели да говоре о животу на Спиналонги. Чинило се да колонија лепрозних никада није ни постојала. Међутим, све се променило када је Викторија Хислоп, британска књижевница, 2005. године написала књигу *Острво*. Књига је постала светски бестселер и освојила је неколико награда, међу којима је и награда за дебитантски роман године у Великој Британији 2007. То је прича о једној породици, трагедији, рату, љубави, страсти и Спиналонги. Књига *Једна августовска ноћ* је дугоочекивани наставак *Острва* који описује шта се догодило члановима породице након што је Спиналонга затворена.

Спиналонга данас

Од седамдесетих година наопако Спиналонга је заштићено археолошко подручје које улази у завршну фазу номинације за Унескову листу светске баштине. Преко 300.000 туриста годишње посети Спиналонгу, острво које покреће олују помешаних осећања. Плаво Егејско море, зидови тврђаве и рушевине напуштених кућа, свакако су призори које не можете лако заборавити. Међутим, немогуће је занемарити осећај да је за неке људе то било путовање без повратка. *На Спиналонги нико није умро сам*, биле су речи утехе Епамеинондаса Ремоундакиса. А управо према његовим и речима нашег туристичког водича, Спиналонга је острво наде и светлости. Данас нам оставља велику лекцију: хуманост мора увек да буде на првом месту.

